

มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 7421-2561

THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 7421-2018

**การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี
สำหรับฟาร์มเพาะพันธุ์และอนุบาลสัตว์น้ำจืด**

**GOOD AQUACULTURE PRACTICES
FOR FRESHWATER ANIMAL
HATCHERY AND NURSERY**

**สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์**

ICS 65.020.30

ISBN XXX-XXX-XXX-X

มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 7421-2561

THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 7421-2018

การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี
สำหรับฟาร์มเพาะพันธุ์และอนุบาลสัตว์น้ำจืด

GOOD AQUACULTURE PRACTICES FOR FRESHWATER ANIMAL HATCHERY AND NURSERY

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

50 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0 2561 2277 โทรสาร 0 2561 3357

www.acfs.go.th

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม 135 ตอนพิเศษ 87 ง
วันที่ 17 เมษายน พุทธศักราช 2561

คณะกรรมการวิชาการพิจารณามาตรฐานสินค้าเกษตร
เรื่อง การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับสัตว์น้ำจืด

1. อธิบดีกรมประมง หรือผู้ที่อธิบดีมอบหมาย
นางสาววารินทร์ ธนาสมหวัง	ประธานกรรมการ
2. ผู้แทนกรมประมง
นางสาววารินทร์ ธนาสมหวัง
นางสาวอมรรัตน์ เสริมวัฒนากุล	กรรมการ
3. ผู้แทนสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
นางอุษา บำรุงพีช
เรือโทมนัส ลาภผล	กรรมการ
4. ผู้แทนสำนักวิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด กรมประมง
นายทวี วิพุทธานุมาศ
นายอาคม ชุ่มธิ	กรรมการ
5. ผู้แทนกองพัฒนาระบบมาตรฐานสินค้าประมง กรมประมง
นางสาวอุบลรัตน์ สุนทรรัตน์
นางสาวมณฑิรา ถาวรยุติกานต์	กรรมการ
6. ผู้แทนภาควิชาเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์นนทวิทย์ อารีรัชช
นางสาวอิสริยา วุฒิสินธุ์	กรรมการ
7. ผู้แทนศูนย์วิจัยโรคสัตว์น้ำ คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์อรัญญา พลพรพิสิฐ
นางสาวฐนิตา เทตระกุล	กรรมการ
8. ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
นายวัฒนา คงวัฒนานนท์	กรรมการ
9. ผู้แทนกลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
นายบุญเพ็ง สันติวัฒนธรรม	กรรมการ
10. ผู้แทนสมาคมเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำไทย
นายพรศักดิ์ ลาโกดม	กรรมการ
11. ผู้แทนสมาคมผู้เพาะเลี้ยงปลาไทย
นายเอกพันธ์ รัชตเศรษฐกุล
นายวันชัย มยุระสาคร	กรรมการ

12. ผู้แทนสมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทย
นายสุภัค ชัยขจร
นางนันทิยา อุ่นประเสริฐ
นายประมุข ตะเคียนคาม	กรรมการ
13. นางมะลิ บุญยรัตผลิน
ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
14. นายอมร เหลืองนฤมิตชัย
ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
15. ผู้แทนสำนักกำหนดมาตรฐาน
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
นางสาวศนิดา คุณพานิช
นางสาวรุ่งรัมย์ มหัทธพงศ์	กรรมการและเลขานุการ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ประกาศมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเพาะพันธุ์และอนุบาลสัตว์น้ำจืด (มกษ. 7421-2561) เพื่อให้มาตรฐานมีเนื้อหาสอดคล้องกับสถานการณ์และข้อมูลทางวิชาการที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งสอดคล้องกับมาตรฐานอาเซียน (Standard on ASEAN Good Aquaculture Practices for Food Fish) โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวกับสุขภาพและสวัสดิภาพสัตว์ ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ดังนั้น คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรจึงเห็นควรให้แก้ไขปรับปรุงมาตรฐานฉบับเดิม และกำหนดขึ้นใหม่มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ กำหนดขึ้นโดยใช้เอกสารต่อไปนี้เป็นแนวทาง

มาตรฐานสินค้าเกษตร. มกษ. 7421-2553. การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเพาะพันธุ์และฟาร์มอนุบาลสัตว์น้ำจืด. กรุงเทพฯ: สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ.

Standard on ASEAN Good Aquaculture Practices for Food Fish (ASEAN GAqP), 2014.

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร :
การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเพาะพันธุ์และอนุบาลสัตว์น้ำจืด
ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑

โดยเป็นการสมควรปรับปรุงแก้ไขการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเพาะพันธุ์และฟาร์มอนุบาลสัตว์น้ำจืด ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมติคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้ออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

๑. ให้ยกเลิกประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเพาะพันธุ์และฟาร์มอนุบาลสัตว์น้ำจืด ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๓

๒. กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเพาะพันธุ์และอนุบาลสัตว์น้ำจืด มาตรฐานเลขที่ มกษ. 7421-2561 ไว้เป็นมาตรฐานทั่วไป ดังมีรายละเอียดแนบท้ายประกาศนี้

ทั้งนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑

(นายลักษณ์ วจนานวัช)

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ปฏิบัติราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

มาตรฐานสินค้าเกษตร

การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี

สำหรับฟาร์มเพาะพันธุ์และอนุบาลสัตว์น้ำจืด

1. ขอบข่าย

1.1 มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ครอบคลุมข้อกำหนดการปฏิบัติที่ดีในขั้นตอนการเพาะพันธุ์และอนุบาลสัตว์น้ำจืดการรวบรวมและการดูแลหลังการรวบรวม ก่อนการขนส่งออกนอกฟาร์ม โดยคำนึงถึงสุขภาพและสวัสดิภาพสัตว์ ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม เพื่อให้ได้ลูกพันธุ์สัตว์น้ำจืดที่มีคุณภาพดี แข็งแรง และปลอดภัยสำหรับการนำไปเลี้ยงเป็นอาหาร

1.2 มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ ไม่ครอบคลุม

1.2.1 การเลี้ยงสัตว์น้ำจืด

1.2.2 สัตว์น้ำจืดที่มีมาตรฐานสินค้าเกษตรเฉพาะเรื่องแล้ว เช่น จระเข้

2. นิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ มีดังต่อไปนี้

2.1 สัตว์น้ำจืด (freshwater animal) หมายถึง สัตว์ในกลุ่มปลา (fish) หอย ปู กุ้ง (shellfish) สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ (amphibian) สัตว์เลื้อยคลาน (reptile) ที่อาศัยอยู่ในน้ำจืด สัตว์จำพวกที่มีการดำรงชีวิตและวงจรชีวิตส่วนใหญ่อยู่ในน้ำจืด

2.2 ฟาร์มเพาะพันธุ์และอนุบาลสัตว์น้ำจืด (freshwater animal hatchery and nursery) หมายถึง สถานประกอบการเพาะพันธุ์และ/หรืออนุบาลสัตว์น้ำจืด ซึ่งประกอบด้วยส่วนต่างๆ เช่น สถานที่เลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ สถานที่เพาะพันธุ์และ/หรืออนุบาลลูกพันธุ์สัตว์น้ำ สถานที่เตรียมอาหาร โรงเรือน สถานที่บรรจุลูกพันธุ์ รวมทั้งบริเวณสำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขาภิบาลที่จำเป็นสำหรับการเพาะพันธุ์และ/หรืออนุบาลสัตว์น้ำจืด

2.3 บ่อ (pond) หมายถึง สถานที่บนบกที่มีการเก็บกักน้ำไว้ใช้ในการเพาะพันธุ์และ/หรืออนุบาลสัตว์น้ำ มีหลายลักษณะ เช่น บ่อดิน บ่อซีเมนต์ บ่อผ้าใบ บ่อพลาสติก

2.4 กระชัง (cage) หมายถึง อุปกรณ์แขวนหรือลอยในน้ำที่ใช้ในการเพาะพันธุ์และ/หรืออนุบาลสัตว์น้ำ มีหลายลักษณะ เช่น รูปเหลี่ยมหรือกลม แบบมีโครงหรือไม่มีโครง ทำจากวัสดุต่างๆ เช่น อวน ไม้ อาจเป็น กระชังที่ผูกติดกับเสาหรือทุ่นลอยน้ำ

2.5 ยาสัตว์หรือยาสำหรับสัตว์ (veterinary drug) หมายถึง สารใดๆ ที่ให้แก่สัตว์ที่เลี้ยงเพื่อเป็นอาหารมนุษย์ หรือสัตว์ที่ให้ผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นอาหารมนุษย์ เพื่อวัตถุประสงค์ในการวินิจฉัย บำบัด บรรเทา ป้องกัน รักษาโรค หรือเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางสรีระหรือพฤติกรรมของสัตว์นั้น

3. ข้อกำหนด

รายละเอียดข้อกำหนดให้เป็นไปตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 รายการและข้อกำหนด

รายการ	ข้อกำหนด
1. การขึ้นทะเบียน เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	1. เกษตรกรต้องขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำกับหน่วยงานที่มีอำนาจ หน้าที่
2. สถานที่ตั้งฟาร์ม	2.1 อยู่ในบริเวณที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากแหล่งกำเนิดมลพิษหรือกรณีที่มีความเสี่ยงต้องมีมาตรการป้องกัน ควบคุม หรือลดความเสี่ยง 2.2 ควรมีการคมนาคมสะดวก 2.3 ควรมีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานและป้องกันการสูญเสียผลิตผล 2.4 กรณีเพาะพันธุ์และ/หรืออนุบาลในบ่อ ควรอยู่ใกล้แหล่งน้ำที่มีคุณภาพ ปริมาณเพียงพอ และสามารถจัดระบบการถ่ายเทน้ำได้ดี 2.5 กรณีเพาะพันธุ์และ/หรืออนุบาลในกระชังในแหล่งน้ำสาธารณะ 2.5.1 ต้องอยู่ในแหล่งน้ำสาธารณะและบริเวณที่ได้รับอนุญาตให้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชัง 2.5.2 ควรอยู่ในแหล่งที่มีคุณภาพน้ำที่เหมาะสมและปริมาณน้ำเพียงพอในการเพาะพันธุ์ และ/หรืออนุบาลสัตว์น้ำ
3.การจัดการทั่วไป	3.1 ควรปฏิบัติตามคู่มือการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของกรมประมงตามชนิดสัตว์น้ำที่เพาะพันธุ์ และ/หรืออนุบาล หรือวิธีการอื่นที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ 3.2 ควรจัดทำแผนที่แสดงที่ตั้งและแผนผังของฟาร์ม

รายการ	ข้อกำหนด
	3.3 ผู้ปฏิบัติงานควรมีความรู้หรือได้รับการอบรมหรือมีประชุมด้านวิชาการ การจัดการ การใช้ปัจจัยการผลิต การรวบรวม และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง 3.4 กรณีเพาะพันธุ์และ/หรืออนุบาลในบ่อควรเตรียมบ่อ เตรียมน้ำ และอุปกรณ์ อย่างถูกวิธีเพื่อป้องกันโรคที่จะเกิดกับสัตว์น้ำ 3.5 กรณีเพาะพันธุ์และ/หรืออนุบาลในกระชังในแหล่งน้ำสาธารณะ 3.5.1 ต้องใช้พื้นที่ดำเนินการไม่เกินที่ได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ 3.5.2 ควรเตรียมและวางกระชังอย่างถูกต้องเหมาะสมเพื่อป้องกันผลกระทบ ต่อคุณภาพน้ำและสุขภาพสัตว์น้ำ 3.5.3 ควรทำความสะอาดกระชังและอุปกรณ์เป็นระยะตลอดช่วงการเพาะพันธุ์ และ/หรืออนุบาลเพื่อให้ น้ำถ่ายเทได้ดี
4. ปัจจัยการผลิต	4.1 ควรใช้พ่อแม่พันธุ์และ/หรือลูกพันธุ์สัตว์น้ำที่แข็งแรง 4.2 พ่อแม่พันธุ์และ/หรือลูกพันธุ์สัตว์น้ำต้องมีหนังสือกำกับการซื้อขายสัตว์น้ำ หรือมีเอกสารหลักฐานแสดงแหล่งที่มา 4.3 ใช้อาหารสำเร็จรูป อาหารเสริม สารผสมลวงหน้า หัวอาหาร ที่ขึ้นทะเบียนกับ หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ (ในกรณีที่กำหนดให้ปัจจัยการผลิตนั้นต้องขึ้นทะเบียน) มีการแสดงฉลากตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง และไม่หมดอายุ 4.4 อาหารมีชีวิต อาหารสดที่ใช้เลี้ยง และ/หรือวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตอาหารสัตว์น้ำ ใช้เองในฟาร์มต้องปราศจากยาสัตว์และสารต้องห้ามตามประกาศของทางราชการ 4.5 อาหารมีชีวิตหรืออาหารสดที่ใช้เลี้ยงสัตว์น้ำ และ/หรืออาหารที่ผลิตใช้เอง ในฟาร์มควรมีคุณภาพดี มีคุณค่าทางโภชนาการเหมาะสมกับสัตว์น้ำ ผลิตและเตรียม อย่างถูกสุขลักษณะ 4.6 ควรมีการจัดการในการให้อาหารอย่างเพียงพอและเหมาะสมกับความต้องการ ของสัตว์น้ำ เพื่อให้สัตว์น้ำมีสุขภาพแข็งแรงและไม่มีผลกระทบต่อคุณภาพน้ำ 4.7 ปัจจัยการผลิตอื่นๆ ที่นอกเหนือจากอาหาร ต้องขึ้นทะเบียนกับหน่วยงาน ที่มีอำนาจหน้าที่ (ในกรณีที่กำหนดให้ปัจจัยการผลิตนั้นต้องขึ้นทะเบียน) และต้องไม่มีการปนเปื้อนยาสัตว์ และสารเคมีต้องห้ามตามประกาศของทาง ราชการ

รายการ	ข้อกำหนด
	4.8 กรณีมีการใช้น้ำหมักชีวภาพที่ผลิตใช้เองในฟาร์มควรผลิตอย่างถูกสุขลักษณะ
	4.9 ควรเก็บรักษาปัจจัยการผลิตอย่างถูกสุขลักษณะและเหมาะสม เพื่อรักษาคุณภาพและป้องกันการปนเปื้อน
5. การจัดการดูแลสุขภาพและสวัสดิภาพสัตว์น้ำ	5.1 ควรจัดการ ตรวจสอบ ติดตาม รักษาสภาพแวดล้อม และสุขภาพสัตว์น้ำตลอดระยะเวลาเพาะพันธุ์และ/หรืออนุบาล เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสวัสดิภาพสัตว์น้ำได้ทันที 5.2 ควรเคลื่อนย้ายสัตว์น้ำให้สอดคล้องกับข้อกำหนดด้านสุขภาพสัตว์น้ำ (Aquatic Animal Health Code) ขององค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (World Organisation for Animal Health or Office International des Epizooties; OIE) 5.3 เมื่อสัตว์น้ำมีอาการผิดปกติ ควรพิจารณาด้านการจัดการก่อนการใช้อาศัยสัตว์และสารเคมี รวมถึงควรตรวจหาสาเหตุเบื้องต้น พร้อมทั้งบันทึกข้อมูล ความผิดปกติ และวิธีการแก้ไข 5.4 ในกรณีที่สัตว์น้ำป่วย หากจำเป็นต้องใช้อาศัยสัตว์และสารเคมีให้ใช้อาศัยสัตว์และสารเคมีที่ขึ้นทะเบียนถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด ปฏิบัติตามฉลากอย่างเคร่งครัด และใช้อย่างมีความรับผิดชอบพร้อมทั้งบันทึกข้อมูล 5.5 ไม่ใช้อาศัยสัตว์และสารเคมีต้องห้ามตามประกาศทางราชการ 5.6 เมื่อสัตว์น้ำมีการตายมากผิดปกติ และสงสัยหรือพบว่าสัตว์น้ำตายจากโรคระบาด ต้องแจ้งหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เพื่อหาสาเหตุและมีวิธีการจัดการซากและน้ำทิ้ง ไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโรค
6. สุขลักษณะฟาร์ม	6.1 ควรออกแบบ จัดวาง อุปกรณ์เครื่องมือ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ภายในฟาร์มให้เป็นสัดส่วน และเอื้อต่อการปฏิบัติอย่างถูกสุขลักษณะ 6.2 ควรดูแลรักษา อุปกรณ์ เครื่องมือ ให้สะอาดและพร้อมใช้งานอยู่เสมอ 6.3 ห้องสุชาติต้องแยกเป็นสัดส่วน ถูกสุขลักษณะ และสามารถป้องกันการปนเปื้อนเข้าสู่ระบบการเพาะพันธุ์และ/หรืออนุบาล 6.4 ต้องดูแลป้องกันระบบน้ำทิ้งจากกิจกรรมอื่น ๆ ไม่ให้ปนเปื้อนเข้าสู่ระบบฟาร์มเพาะพันธุ์และ/หรืออนุบาล

รายการ	ข้อกำหนด
	6.5 ควรจัดการของเสียจากการเพาะพันธุ์และ/หรืออนุบาลและวัสดุของเหลือใช้อย่างถูกวิธีไม่ให้เกิดการแพร่เชื้อ และปนเปื้อนของยาสัตว์และสารเคมี
	6.6 ไม่ควรปล่อยสัตว์เลี้ยงเข้าไปในบริเวณเพาะพันธุ์และ/หรืออนุบาล
	6.7 ควรมีวิธีการจัดเก็บและกำจัดขยะที่ดี
7. การรวบรวมและการดูแลหลังการรวบรวม	7.1 ต้องออกหนังสือกำกับการซื้อขายสัตว์น้ำหรือเอกสารหลักฐานแสดงแหล่งที่มาของลูกพันธุ์สัตว์น้ำให้กับผู้ซื้อ
	7.2 หากใช้ยาสัตว์หรือสารเคมีควรใช้อย่างถูกต้อง
	7.3 ควรมีวิธีการจัดการและดูแลรักษาลูกพันธุ์สัตว์น้ำอย่างถูกสุขลักษณะทั้งระหว่างและหลังการรวบรวม
	7.4 ควรใช้ภาชนะ อุปกรณ์ วิธีการและความหนาแน่นในการบรรจุให้เหมาะสมกับชนิดและขนาดของลูกพันธุ์สัตว์น้ำ และระยะเวลาการขนส่ง
8. ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม	8.1 ควรบริหารและการจัดการการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ
	8.2 คุณภาพน้ำทิ้งจากฟาร์มเพาะพันธุ์และ/หรืออนุบาลต้องเป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	8.3 หากมีการเพาะพันธุ์และ/หรืออนุบาลสัตว์น้ำที่ผ่านการตัดแปรพันธุกรรมต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	8.4 การนำเข้าสัตว์น้ำชนิดพันธุ์ต่างถิ่นเพื่อการเพาะเลี้ยงต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่
9. ความรับผิดชอบต่อสังคม	9.1 การใช้ที่ดินและแหล่งน้ำสาธารณะควรให้มีความเท่าเทียมกันในชุมชน
	9.2 ควรมีแนวทางป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อชุมชนจากการดำเนินกิจกรรมของฟาร์ม
	9.3 ควรมีหนังสือสัญญาการจ้างงาน
	9.4 ควรจ้างลูกจ้างที่มีอายุไม่น้อยกว่า 18 ปีบริบูรณ์
	9.5 กรณีเป็นลูกจ้างแรงงานต่างด้าวต้องมีหนังสือเดินทางที่ถูกต้องตามกฎหมายและมีใบอนุญาตทำงาน
	9.6 ต้องจัดสวัสดิการแก่ลูกจ้างอย่างเหมาะสมและพอเพียง

รายการ	ข้อกำหนด
	9.7 ต้องจัดหาอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยของลูกจ้าง
	9.8 ให้นายจ้างปฏิบัติต่อลูกจ้างชายและหญิงโดยเท่าเทียมกันในการจ้างงาน
10. การบันทึกข้อมูล	10. ควรบันทึกและจัดเก็บข้อมูลที่สำคัญของทุกขั้นตอนการผลิตอย่างสม่ำเสมอให้เป็นปัจจุบัน